

LIGA
LIDSKÝCH PRÁV

2005

Výroční zpráva Ligy lidských práv za rok 2005

LIGA
LIDSKÝCH PRÁV

2005

Výroční zpráva Ligy lidských práv za rok 2005

© Liga lidských práv, 2006
Redakce: Gwendolyn Albert
Sazba: Radek Schmidt

VÝROČNÍ ZPRÁVA ZA ROK 2005

Vize

Vizí Ligy lidských práv je taková společnost, ve které všichni vědí o svých právech a možnosti se jich domoci a zároveň uznávají práva druhých a rovnost šancí všech lidí. Jde nám o společnost, ve které lidská práva tvoří přirozenou součást každodenního života.

Poslání

- odborně monitorovat a analyzovat situaci v oblasti lidských práv,
- informovat laickou i odbornou veřejnost, jakož i veřejné a mezinárodní instituce o situaci v oblasti lidských práv, naší činnosti a zkušenostech,
- vytvářet tlak na dodržování lidských práv, systémové změny, a navrhopvat legislativní i systémová opatření,
- poskytovat komplexní pomoc klientům – lidem, jejichž práva jsou porušována,
- vzdělávat profesní skupiny, studenty a aktivní veřejnost,
- právně postupovat ve strategických případech.

ŘÍDÍCÍ ORGÁNY LIGY

Členské shromáždění

Během roku 2005 byl počet členů členského shromáždění Ligy snížen z šesti na pět po odchodu Radky Dohnalové v polovině roku.

Členy členského shromáždění jsou:

Gwendolyn Albert

Jiří Kopal

Hana Langhansová

Jan Morávek

Jan Vodák

Členské shromáždění je nejvyšším rozhodovacím orgánem Ligy. Podmínky členství jsou uvedeny v našich stanovách a na našich webových stránkách.

Statutární zástupci

Ředitelka – **Gwendolyn Albert**

Tajemník/finanční ředitel – **Jan Vodák**

Dozorčí rada

Naše dozorčí rada sestává z odborníků s vyhraněným zájmem o podporu práce Ligy. Členové dozorčí rady se setkávají jednou za čtyři měsíce za účelem vyjádření svého stanoviska ke strategickým otázkám, účasti na akcích Ligy a poskytnutí zpětné vazby k těmto akcím a konečně účasti na vstupních pohovorech zaměřených na najímání nových zaměstnanců. Dozorčí rada má následující členy:

John Crane, pedagog a aktivista v oblasti lidských práv
Ladka Ortová, manažerka, expertka na vzdělávání Romů
Gail Whitmore, terapeutka a poradkyně v oblasti psychických traumat

Poradní sbor

Poradní sbor poskytuje jednorázové poradenství dle potřeb Ligy, především ohledně otázek týkajících se práce na mezinárodní úrovni. Jeho členové působí v zahraničí. Členy poradního sboru jsou:

Mahulena Hoffman, expertka na mezinárodní právo, Institut Maxe Placka pro veřejné srovnávací právo a mezinárodní právo veřejné (Max Planck Institut für öffentliches

ausländisches Recht und Völkerrecht), Heidelberg, Německo
Philippe Kalfayan, generální tajemník Mezinárodní federace lidských práv (Fédération internationale des ligues des droits de l'Homme - FIDH), Paříž, Francie
Rosa Logar, ředitelka Vídeňského intervenčního centra (Wiener Interventionsstelle gegen Gewalt in der Familie), Vídeň, Rakousko

KANCELÁŘE

Nová kancelář v Praze

Centrální poloha našich kancelářských prostor na adrese Na Rybníčku 16, Praha - Nové Město přispěla k tomu, že v roce 2005 došlo k významnému rozšíření kontaktů Ligy jak v národním, tak i v mezinárodním měřítku. Jsme rádi, že tyto prostory sdílíme s následujícími nevládními organizacemi:

- **Ekologický právní servis** www.eps.cz
- **Asociace pro právo veřejného zájmu** www.pilaw.cz
- **Berkat** www.berkat.cz
- **Gay a lesbická liga** www.gll.cz
- **Peacework Europe** www.peacework.org

Komunita nevládních organizací využívala během roku 2005 naší konferenční místnosti, v níž se během roku uskutečnila následující setkání:

- pravidelná setkání koalice organizací proti domácímu násilí **Koordona** – www.koordona.cz
- pravidelná setkání českého právníka **Centra advokacie duševně postižených (Mental Disability Advocacy Centre)** – www.mdac.info s členy sdružení **Kolumbus** www.vidacentrum.cz/sdruzeni-kolumbus.php
- pravidelná setkání osob spolupracujících na kampani k 21. březnu, který je oslavován jako Mezinárodní den proti rasismu, v čele s Multikulturním centrem www.mkc.cz
- pravidelná setkání osob spolupracujících na kampani pro přijetí zákona o **registrovaném partnerství**.

Velmi děkujeme společnosti PricewaterhouseCoopers za její štědrnou podporu při rekonstrukci této kanceláře.

Liga lidských práv Brno
(oficiální sídlo Ligy)
Bratislavská 31
602 00 Brno
Česká republika
Tel.: +420 545 210 446
Fax: +420 545 240 012
brno@llp.cz

Liga lidských práv Praha
Na Rybníčku 16
120 00 Praha 2
Česká republika
Tel.: +420 224 816 765
Fax: +420 224 941 092

PROBLÉMY ŘEŠENÉ LIGOU LIDSKÝCH PRÁV

Domácí násilí

Navzdory určitému pokroku v legislativě upravující otázku domácího násilí zůstává tento jev významným problémem české společnosti. Značná část práce nevládních organizací doposud realizované v této oblasti k dnešnímu dni byla zaměřena na snahu pomoci obětem a na překonání široce rozšířených stereotypů ve společnosti týkajících se domácího násilí. Jedná se zejména o názor, že oběti jsou do určité míry odpovědné za podněcování chování pachatele. Domácí násilí se týká nejen fyzických útoků, nýbrž i ekonomického a psychického násilí. Nejen násilí páchaného jedním intimním partnerem vůči druhému, ale i násilí mezigeneračního. Domácí násilí postihuje rodiny bez ohledu na etnický původ, příjmy nebo vzdělání pachatele.

Během roku 2005 se Liga rozhodla zaměřit rovněž na problém **terapie násilníků**, jenž dosud nebyl v České republice systematicky řešen. Za podpory programu Daphne Evropské komise a velvyslanectví USA a pod záštitou veřejného ochránce práv Liga uspořádala dvoudenní mezinárodní konferenci nazvanou „Bezpečné soužití: terapie

pachatelů domácího násilí“, jež se konala v Brně. Odborníci na práci s pachateli domácího násilí z Rakouska, Anglie, Německa, Nizozemí, Polska, Skotska, Slovenska a USA seznámili přítomné sestávající z více než 150 odborníků z České republiky a Slovenska se svými zkušenostmi. Konference se zúčastnily nevládní organizace, příslušníci policie a pracovníci Probační a mediační služby ČR, zástupci orgánů státní správy, místní a regionální samosprávy, členové akademické obce a odborníci na duševní zdraví. Cílem konference bylo iniciovat diskusi mezi odbornou veřejností a prosadit toto téma u institucí, které mají vliv na tvorbu nových zákonů, projektů a politik.

Liga rovněž každoročně spoluorganizuje týden aktivit spojených s **Mezinárodním dnem boje proti násilí na ženách**, jenž se koná vždy 25. listopadu v Brně. V rámci své spolupráce s interdisciplinární skupinou proti domácímu násilí města Brna pracovníci Ligy rovněž školí jiné odborníky a konzultují s nimi právní a psychologické aspekty domácího násilí, včetně příslušníků policie a pracovníků jiných vládních orgánů.

Právní a psychologické poradenství obětem domácího násilí Ligy, včetně linky pomoci (737 834 345) je v provozu 365 dní v roce od 8:30 do 22:00 hodin.

Během roku 2005 Liga pomohla **102 klientům domácího násilí**; z toho byla v rámci programu poskytnuta dlouhodobá právní pomoc (tj. trvající dva a více měsíců) 45 klientům. Liga poskytla telefonické konzultace týkající se domácího násilí 586 lidem a konzultace e-mailem 76 lidem. Programový tým sestává z dvou právníček na plný úvazek, dvou psychologek na částečný úvazek, koordinátorky a dobrovolníků.

Pokud máte zájem o náš program proti domácímu násilí, kontaktujte, prosím, koordinátorku Madlu Čechovou na adrese domacinasili@lp.cz, tel. +420 545 245 996.

Práva dětí

Sjednání Úmluvy OSN o právech dítěte (z roku 1990 – www.unhcr.ch/html/menu3/b/k2crc.htm) rozšířilo teprve nedávno právně závaznou ochranu dětí na celosvětové úrovni. Možná i proto zatím ještě zůstává povědomí o právech dítěte v České republice velmi nízké. V případech, kdy se orgány sociální péče setkávají se situací, o které se domnívají, že představuje ohrožení dítěte, zůstává upřednostňovaným řešením umístění dítěte mimo rodinu do ústavu, a nikoli práce na zlepšení situace rodiny jako cel-

ku. V důsledku toho je Česká republika **zemí s nejvyšším počtem dětí do tří let v ústavech mezi státy EU**. Sociálně znevýhodněné rodiny se bohužel stávají terčem diskriminace ze strany místních orgánů zodpovědných za bytovou politiku, jež často vystěhovávají rodiny a zvyšují tak riziko jejich rozpadu, aniž by přihlížely k právům dětí.

V případech dobrovolného rozpadu rodiny (rozvod nebo odloučení) existuje riziko, že práva dětí budou zanedbávána během složitých soudních řízení týkajících se problémů jako jsou mezinárodní únosy dětí z rodin, kde rodiče jsou z různých zemí. Existuje rovněž silná tendence pojmát práva rodičů na styk s dítětem jako práva spojená se závazkem na straně dítěte zůstat v kontaktu s rodiči bez ohledu na historii vztahu mezi rodiči a dítětem. Ve skutečnosti žádný takový závazek neexistuje, ale soudy často bohužel v tomto ohledu nepřihlížejí k vůli dítěte v tomto ohledu.

I přes přijetí nového školského zákona na začátku roku přetrvává problém **nerovného přístupu romských dětí ke vzdělání** vzhledem k pokračující výuce těchto dětí v „nestandardních školách“. Za pomoci pracovníků a spolupracovníků brněnské kanceláře Ligy byla v únoru 2005 provedena část terénního výzkumu v Praze, Plzni a Ústí nad Labem zjišťující

postoje představitelů vlády, pracovníků školských zařízení, specializovaných nevládních organizací i romských rodičů s ohledem na aplikaci nového školského zákona. Problematikou speciálního školství se budeme vzhledem k závažnosti situace intenzivněji zabývat v roce 2006.

Během roku 2005 Liga za podpory programu SEED Velvyslancectví USA v Praze **vyškolila sociální pracovníky, kteří zastávají funkci opatrovníka**, ze sedmi regionů České republiky v tom, jak mohou lépe zastupovat svěřence státu v soudních řízeních, jejichž cílem je zajištění nejlepších zájmů a práv dětí. Liga rovněž zveřejnila **zprávu o stavu ochrany práv dětí v České republice** za léta 2003 – 2005 (www.llp.cz/subdomains/cz/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=14), ve které zkoumá problémy koordinace mezi státem a nevládními organizacemi, násilí vůči dětem, pěstounské péče, ústavní péče, práva na vzdělání, dětí uprchlíků a imigrantů, nezletilých a soudů a mezinárodních únosů dětí rodiči.

Během roku 2005 Liga pomohla celkem **173 klientům v oblasti práv dítěte**; z toho byla v rámci programu poskytnuta krátkodobá právní pomoc (tj. trvajících maximálně jeden měsíc) 142 klientům a dlouhodobá pomoc (tj. trvajících dva a více měsíců) 31 klientovi. Programový tým se

sestává z jednoho právníka na plný úvazek, jednoho advokátního koncipienta na částečný úvazek, jednoho sociálního pracovníka na částečný úvazek, jednoho psychologa na částečný úvazek, koordinátora a dobrovolníků.

Pokud se zajímáte o náš program právní ochrany dětí, pište, prosím, na adresu deti@llp.cz nebo volejte na telefonní číslo +420 224 941 113.

Nucené a protiprávní sterilizace

Problém nucených sterilizací žen v Československu a později v České republice měl značný dopad na romskou komunitu. Navzdory přiměřené legislativě, jež byla zavedena již v 70. letech 20. století za účelem regulace sterilizací, česká lékařská komunita i nadále široce nedoceňuje koncepci **informovaného souhlasu**. Za komunismu sociální pracovníci používali finanční pobídky nebo jiné prostředky nátlaku – například hrozbu umístění dětí do ústavů – aby přiměli romské ženy k podstoupení sterilizace. Charta 77 upozornila na diskriminační povahu této politiky již před rokem 1989, včetně skutečnosti, že osobám, jež udělovaly svůj souhlas, nebyla vysvětlována nevratnost sterilizace. Po přechodu k demokracii byla tato praxe pracovníků státních orgánů

ukončena, avšak protiprávní sterilizace v České republice pokračovaly v méně nápadné formě přinejmenším do roku 2004, a to tak, že lékaři sterilizovali pacientky během porodů prováděných císařským řezem. Souhlas pacientky s touto operací byl získán v době, kdy pacientka rodila, v době, kdy byla pod vlivem anestézie nebo po porodu.

Na základě výzkumu provedeného Evropským centrem pro práva Romů (European Roma Rights Centre – www.errc.org) v roce 2004, Liga spolu s organizací Vzájemné soužití šetřila tvrzení o nucených sterilizacích v romských komunitách v severních Čechách a na severní Moravě během roku 2005. V důsledku těchto šetření a aktivit příslušných jednotlivých občanů bylo veřejnému ochránci práv podáno **více než 80 stížností** na protiprávní sterilizaci a romské ženy ze severní Moravy si založily „Spolek žen poškozených sterilizací“. Ombudsman požádal ministerstvo zdravotnictví, aby tyto stížnosti přezkoumalo a vyjádřilo své stanovisko. Na základě svého vlastního šetření ombudsman zjistil, že tyto stížnosti jsou oprávněné.

Navíc externí spolupracovnice Ligy a ERRC, právnička Michaela Tomisová, úspěšně hájila práva paní Heleny Ferenčíkové, protiprávně sterilizované v roce 2001, před civilním soudem. Soud první instance shledal, že **steriliza-**

cí byla porušena lidská důstojnost a občanská práva paní Ferenčíkové a že má nárok na omluvu, avšak že již uplynula promlčecí lhůta pro její nárok na finanční odškodnění. Liga se proti tomuto rozsudku odvolala a bude pokračovat ve snaze o smysluplné odškodnění, jež by mělo být příznáno všem obětem protiprávní sterilizace.

Závěrečná zpráva veřejného ochránce práv týkající se této záležitosti je zveřejněna na webové stránce www.llp.cz/subdomains/cz/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=14.

Liga vítá všechna doporučení ombudsmana, zvláště doporučení, že by oběti nucené sterilizace z let 1973 – 1991 měly být odškodněny též finančně a že ministerstvo zdravotnictví je povinno zajistit přiměřené školení lékařů, aby byly zcela objasněny jejich právní závazky týkající se problému informovaného souhlasu, nejen s ohledem na sterilizaci, nýbrž i s ohledem na veškeré zásahy do zdraví pacientů.

Pokud máte zájem o další informace o snaze směřující k odškodnění obětí nucené a protiprávní sterilizace, kontaktujte, prosím, koordinátora právních aktivit Ondřeje Lukáše na adrese olukas@llp.cz nebo na telefonním čísle 224 816 765.

Lidská práva a policie

V červenci 2005 došlo k několika nejhorším případům nelidského a ponižujícího zacházení ze strany policie od uskutečnění protestů proti zasedání Mezinárodního měnového fondu a Světové banky, které se konalo v roce 2000 v Praze. Na taneční párty **CzechTek**, jež je předmětem sporů již více než 10 let, zaútočila policejní zásahová jednotka sestávající z více než 1000 policistů. Ironií osudu je, že to byl první rok, kdy organizátoři CzechTeku legálně sjednali pro své shromáždění pronájem místa. Policejní zásah jako takový byl proto nejen přehnaný, nýbrž i jeho zákonnost byla velmi pochybná. Bezprostředně po tomto policejním zásahu Liga vyzvala k rezignaci ministra vnitra Františka Bublana a z mnoha osob, jež byly zraněny policií během jejího zásahu, poskytla právní pomoc více než 20 lidem. Bohužel méně než polovina z těch, jež nás kontaktovali, se rozhodla uplatnit své nároky právní cestou.

Mezi konkrétní **kauzy, jež i nadále zastupujeme**, patří i případ nezletilé dívky, jejíž loket byl v důsledku brutality ze strany policie trvale poškozen, a případ muže, kterého se snažil jeden policista křivě obvinít (v tomto případě jsme zajistili právní služby externího advokáta). Na konci roku 2005 nebyla veřejnosti známa žádná disciplinární opatření minis-

terstva vnitra či policie, která by mohla vést k potrestání někoho z pachatelů nelidského zacházení ze strany policie, navzdory odsouzení této policejní akce vlastníkem pronajatého pozemku, organizátory CzechTeku, nevládními organizacemi, širokou veřejností, Senátem České republiky, prezidentem Václavem Klausem i veřejným ochráncem práv, jenž shledal ve své závěrečné zprávě o této akci, že policie České republiky jednak přijala nesprávná opatření a jednak byla v řadě aspektů týkajících se tohoto zásahu jako celku zcela nečinná (www.llp.cz/subdomains/cz/index.php?option=com_content&task=view&id=24&Itemid=14).

Další probíhající soudní řízení vůči **policistům** porušujícím lidská práva, v nichž vystupovali na straně obětí právníci Ligy, během roku 2005 zahrnovala případ mladého muže venčícího svého psa v centru Prahy, jenž byl bezdůvodně požádán, aby prokázal svou totožnost, a poté byl zadržen a zbit na policejní stanici, a případ dvou cizinců, kteří byli zbiti policií v Praze poté, co odmítli zaplatit účet v baru jako předražený. Rovněž nadále očekáváme, že budeme informováni o přijatelnosti dvou případů Ligy čekajících na vyřízení u Evropského soudu pro lidská práva.

Ve velké většině případů týkajících se nepřiměřeného použití síly policií se Liga setkává na straně inspekce

ministerstva vnitra i některých státních zástupců s extrémní neochotou uznat, že příslušníci policie spáchali trestné činy, jakož i s neochotou na straně soudů shledat policisty vinnými. I nadále intenzivně pracujeme na konkrétních návrzích, na jejichž základě by byl vytvořen **nezávislý vyšetřovací mechanismus** pro veškeré deliktní jednání policistů. Jsme přesvědčeni, že bez nezávislého vyšetřovacího mechanismu bude beztrestnost příslušníků policie, kteří použijí nepřiměřené síly, pokračovat v nezmírněné podobě.

Pokud máte zájem o další informace o tomto problému, kontaktujte, prosím, koordinátora právních aktivit Ondřeje Lukáše na adrese olukas@llp.cz nebo na telefonním čísle 224 816 765.

Rasově motivované násilí

V české společnosti se i nadále vyskytuje rasismus a rasově motivované násilí, zvláště vůči Romům. Během roku 2005 vedla Liga následující soudní spory:

- ve vzácném vítězství v květnu 2005 Městský soud v Praze zcela vyhověl žádosti o **finanční odškodnění, jež má být vyplaceno romské oběti rasově motivova-**

ného násilí z důvodu porušení jejich soukromých práv. Občanskoprávní rozsudek následoval po předchozím rozhodnutí trestního soudu, že pachatelé z řad příslušníků hnutí skinheads, kteří v roce 2003 bezdůvodně zbili romského chlapce na tramvajovém ostrůvku, jsou z tohoto činu skutečně vinni. Tento rozsudek byl významným krokem vpřed směrem k účinnější ochraně obětí rasově motivovaného násilí;

- v roce 2003 příslušníci policie, kteří byli mimo službu, vnikli do domu romské rodiny Danišových a za pokřikování rasově motivovaných urážek zbili matku, jejího nezletilého syna i těhotnou dceru. Soudy první a druhé instance shledaly pachatele vinnými z trestného činu, avšak nezjišťovaly rasový motiv činu. V srpnu roku 2005 Liga podala občanskoprávní žalobu na ochranu osobnosti a trestní oznámení na jednoho z příslušníků policie za falešné svědectví. Civilní soud ke konci roku 2005 ještě nenařídil jednání o občanskoprávní žalobě.

Pokud máte zájem o další informace o tomto problému, kontaktujte, prosím, koordinátora právních aktivit Ondřeje Lukáše na adrese olukas@llp.cz nebo na telefonním čísle 224 816 765.

Práva duševně nemocných a mentálně postižených osob

V roce 2005 zahájilo spolupráci s Ligou Centrum advokacie duševně postižených (www.mdac.info) se sídlem v Budapešti. Právnick MDAC pro Českou republiku operuje z brněnské kanceláře Ligy a monitoruje stav lidských práv duševně postižených osob. Ve strategických případech zajišťuje zastupování obětí porušování lidských práv před soudy. V dubnu roku 2005 MDAC a Liga kritizovaly přijetí novely zákona o sociální péči, jež legalizovala použití omezujících prostředků – včetně tzv. **klecových lůžek** – v českých ústavech sociální péče. Tato praxe porušuje mezinárodní standardy lidských práv. Zákon o sociální péči:

- legalizuje použití jakýchkoli omezujících prostředků,
- umožňuje neproškoleným zaměstnancům ústavů sociální péče (nejen lékařům) rozhodovat o použití omezujících prostředků,
- neukládá personálu, aby se pokusil před použitím omezujících prostředků přijmout méně omezující opatření,
- schvaluje neexistenci dozoru nad omezovanými osobami,
- umožňuje omezení pohybu bez časového omezení,
- neobsahuje žádný mechanismus umožňující osobám zbaveným svobody podat stížnost proti použití omezujících prostředků,

- nezřizuje mechanismus nezávislé kontroly používání omezujících prostředků za účelem prevence jejich zneužívání.

Pokud máte zájem o další informace o tomto problému, kontaktujte, prosím, právníka MDAC Davida Zahumenského na adrese dzahumensky@mdac.info nebo na telefonním čísle 545 210 446.

Projekt občanského zákoníku

Za podpory Nadace Via provedla Liga během roku 2005 průzkum **mezi nevládními organizacemi ohledně jejich názorů na nový návrh občanského zákoníku**. Navrhované změny mohou ovlivnit praktický výkon svobody sdružování, zejména právo zakládat občanská sdružení (spolky), a historicky poprvé v českém právním řádu definovat pojem *veřejné prospěšnosti*. Tento průzkum a následující semináře organizované Ligou odhalily, že nevládní organizace považují navrhované změny za zbytečně složité, příliš podrobné a omezující, i když vítají opatření zaměřená na zlepšení transparentnosti, včetně vytvoření rejstříku občanských sdružení. Liga zajistila, že připomínky nevládních organizací se dostaly na stůl zpracovatelů nového

občanského zákoníku díky jejich legislativnímu zpracování našimi právními experty, a i v roce 2006 se bude touto otázkou zabývat.

Pokud máte zájem o další informace o problematice svobody sdružování, kontaktuje, prosím, koordinátora právních aktivit Ondřeje Lukáše na adrese olukas@lfp.cz nebo na telefonním čísle 224 816 765.

Projekt cizinecké legislativy

Po větší část roku 2005 byl za podpory OSF Praha realizován výzkumný projekt zjišťující uplatňování cizinecké legislativy v praxi s ohledem na **postup vyřizování žádostí cizinců o povolení k pobytu**. Projekt sestával ze dvou částí, právní analýzy a sociologické studie vycházející z několika souborů rozhovorů provedených s cizinci a příslušníky policie. Dobrovolníci použili dotazník v několika jazycích, včetně angličtiny, ruštiny a vietnamštiny, pro cizince, kteří žádají o povolení k pobytu na oddělení cizinecké policie v Praze a Brně. Výsledky výzkumu byly projednány s policií, nevládními organizacemi, veřejným ochráncem práv a zástupcem Rady vlády ČR pro lidská práva.

Jedním ze závěrů tohoto výzkumu bylo, že existuje dobře vyvinuté odvětví třetích osob – poskytovatelů služeb cizincům, jež vzniklo za účelem uspokojování jejich potřeb. Tito poskytovatelé služeb zahrnují nejen nevládní neziskové organizace, jež zdarma pomáhají žadatelům o azyl nebo jiným osobám ve složité právní situaci, ale i advokáty a jiné výdělečné organizace, z nichž některé vystupují více, jiné méně eticky z hlediska účtování poplatků a spolehlivosti služeb. Inzeráty, zvláště v ruskojazyčném tisku, jež tvrdí, že pomohou osobám, které mají nařizeno opustit zemi z důvodu neplatnosti víza, jsou ve značné míře zavádějící a vytvářejí dojem, že tato rozhodnutí lze nějak změnit.

Během tohoto výzkumu jsme se setkali s několika cizinci, kteří mají problémy s pobytem, a odkázali jsme je na jiné nevládní organizace v Brně i Praze (zejména Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU) a Sdružení občanů zabývajících se emigranty (SOZE)), aby jim pomohly.

Pokud máte zájem o další informace, kontaktujte, prosím, Jana Morávka na adrese jmoravek@lfp.cz.

DOMÁCÍ SÍŤ

Asociace pro právo veřejného zájmu www.pilaw.cz

Tato organizace sdružující převážně právníky Ligy lidských práv a Ekologického právního servisu prosazuje ochranu veřejných zájmů cestou práva mezi soudci, právníky působícími ve státní správě, advokáty a širokou veřejností. Právníci spolupracující s PILA publikují každý týden nový článek v elektronickém bulletinu **Via Iuris ONLINE** (www.viaiuris.pilaw.cz), který se zabývá právem veřejného zájmu. PILA navíc ve spolupráci s nakladatelstvím ASPI připravuje náročnější podobu Via Iuris v podobě delších odborných pojednání, které jsou publikovány každé čtvrtletí jako příloha časopisu **Právní fórum** (www.aspi.cz/aspi/produkty/detail/pf/). Během roku 2005 přispělo do bulletinu **Via Iuris** články s tématem ochrany lidských práv pět právníků a právníček Ligy.

PILA rovněž organizuje každoroční **Letní školu lidských práv**, jež v roce 2005 oslavila své sedmé výročí. Pracovníci Ligy vedli na této letní škole semináře týkající se rasistického zacházení policie s Romy, diskriminace, práv dítěte, práv pacientů a domácího násilí. Tato letní škola je významným zdrojem dobrovolníků i zaměstnanců pro řadu právnických nevládních organizací v ČR.

KOORDONA www.koordona.cz

Liga je součástí koalice českých organizací zabývajících se právy žen, domácím násilím a násilím na ženách. KOORDONA pořádá své pravidelné schůzky v pražské kanceláři Ligy. Členka Ligy Hana Langhansová zastupuje koalici organizací KOORDONA ve vládní mezíresortní pracovní skupině pro boj proti domácímu násilí.

Děti patří do rodiny

Liga rovněž patří do koalice českých nevládních organizací „Děti patří do rodiny“, jež se snaží omezit umístování dětí do ústavů. Během roku 2005 vypracovaly právníčky Ligy pro tuto koalici právní komentář.

MEZINÁRODNÍ SÍŤ

Mezinárodní federace lidských práv www.fidh.org

Liga je členem-korespondentem FIDH, což je nejstarší federace ochránců lidských práv na světě.

V roce 2005 se Liga rovněž připojila k Evropské asociaci lidských práv www.aedh.net, jež se připojila k členům FIDH a členům korespondentům z členských států EU v kampani na ochranu lidských práv na úrovni EU.

Spolu se svou sesterskou organizací v Rakousku, Österreichische Liga für Menschenrechte (Rakouská liga pro lidská práva), je Liga rovněž součástí středoevropské sítě nevládních organizací, prostřednictvím které rakouská liga pomáhala sponzorovat jejich účast na dvou konferencích organizovaných Ligou a dalšími partnery v roce 2005. Jednalo se o

- **konferenci o občanské společnosti, demokracii a evropské integraci**, jež se konala ve dnech 23. – 24. května 2005 na Fakultě humanitních věd Karlovy univerzity v Praze. Na této konferenci vystoupili Jan Sokol (Karlova univerzita), Mark Morjé Howard (Georgetown

University), Stefan Nowotny (Universität Lüneburg) a Walter Sauer (Rakouská odborová federace); a uskutečnily se workshopy vedené Ivanem Fišerem, bývalým zaměstnancem sekretariátu Amnesty International v Londýně, a Vítězslavem Dohnalem z PILA;

- **konferenci o státem zajišťované právní pomoci**, jež se konala dne 25. listopadu 2005 na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně pod záštitou Pavla Rychetského, předsedy Ústavního soudu České republiky, a českého poslance Evropského parlamentu Josefa Zieleniece. Konferenci moderoval Claude Cahn z Evropského centra pro práva Romů a vystoupili na ní Atanas Politov (Institu práva veřejného zájmu – PILI v Budapešti), Markéta Višinková a Martin Fadrný (Ekologický právní servis), Zuzana Dluhošová (Občan a demokracie, Slovensko), Lukasz Bojarski (Helsinská nadace pro lidská práva, Polsko) a Martin Škop (Masarykova univerzita).

Obou akcí se hojně zúčastnili nevládní organizace, nadace, právní experti včetně advokátů a členové akademické obce.

V rámci celoevropského projektu Evropského centra pro práva Romů (ERRC), Mezinárodní organizace pro práva menšin (MRG) a Švédského ombudsmana proti diskriminaci, sponzorovaného Evropskou komisí, Liga uspořádala antidiskriminační trénink pro právníky a terénní pracovníky romských nevládních organizací. Liga byla výše uvedenými organizacemi vybrána jako jejich expertní partner pro ČR a Slovensko. Tento čtyřdenní workshop se uskutečnil v listopadu v Brně za účasti deseti účastníků z ČR a deseti ze Slovenska. Trénink se snažil propojit užitečnou práci sociálních a terénních pracovníků v komunitách s přístupem právníků bojujících proti rasové diskriminaci na základě evropských směrnic a úmluv o ochraně lidských práv ve střední Evropě. Výuku zajistili čeští, slovenští a další zahraniční lektoři a experti na ochranu lidských práv i problematiku rovného zacházení.

NAŠI SPONZOŘI

Během roku 2005 Lize poskytly podporu následující organizace:

- American Joint Jewish Distribution Committee
- DAPHNE program Evropské komise
- Direktorát zaměstnanosti, sociálních věcí a rovných příležitostí Evropské komise
- Charles Stewart Mott Foundation
- International Women's Association of Prague
- Magistrát města Brna
- Mamacash
- Mattoni a.s.
- Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky
- Nadace Naše dítě
- Nadace rozvoje občanské společnosti
- Nadace VIA
- Newton information technology, s. r. o.
- Open society Fund Praha
- Open Society Institute Budapešť
- Program MATRA Velvyslanectví Nizozemského království
- Program SEED Velvyslanectví USA
- Strukturální regionální operační program pro Jihomoravský kraj
- Střední odborné učiliště zahradnické Rajhrad.

Liga se rovněž účastnila projektů jako partner, konkrétně v projektech spolufinancovaných Centrem advokacie duševně nemocných (Mental Disability Advocacy Center), Ekologickým právním servisem, Evropským centrem pro práva romů (European Roma Rights Center), Minority Rights Group International a Rakouskou ligou lidských práv (Österreichische Liga für Menschenrechte).

Liga by ráda zvláště ocenila osobní velkorysost **Dr. Alfreda Badera, Johna Cranea** a podporu od **Ekologického právního servisu**.

DOBROVOLNÍCI

František Bartoš, Monika Burek, Sami Bsoul, Anne Harrell Craighill, Peter Čáp, Lenka Doubravová, Bakhar Garayeva, Lucie Hallóová, Barbara Homolová, Lenka Hořáková, Veronika Hradilová, Johana Javůrková, Renata Kalášková, Jindřich Kloub, Lenka Kolářová, Jana Kostínková, Kateřina Kosová, Jana Králová, Sylvie Koubalíková, Míša Kupková, Libor Kyncl, Tomáš Lindner, Bára Lochmanová, Jana Lojková, Radka Martinová, Běta Medková, Jakub Musil, Lenka Nováková, Jana Remenárová, Tomáš Slánský, Jan Strnad, Lenka Střelcová, Iveta Studenková, Pavla Špondrová, Tereza Vlčková, Petra Vojnovičová, Ivana Zemanová, Iva Zvěřinová.

Liga vyjadřuje zvláštní poděkování následujícím osobám:

Yecheil Bar-Chaim, Sarah Brock, Aaron Burda, Claude Cahn, Bohumil Cholenský a Růžena Cholenská, Vincent Farnsworth, Kateřina Kolenková, Oliver Lewis, Jenne Magno, Selma Muhić, Anna Šabatová, Sri Kumar Vishwanathan.

HOSPODAŘENÍ LIGY V ROCE 2005 (v Kč)

NÁKLADY	
komunikace	300 234
provozní režie	272 204
nájemné	546 402
tisk a propagače	364 476
cestovné	214 076
právní služby a poplatky	621 071
odborné služby psychologické, finanční	665 108
překlady a tlumočení	21 884
pořízení majetku	209 567
mzdové náklady	2 866 029
semináře, workshopy	495 769
finanční náklady – pokuty, penále, kurzové ztráty, poplatky	30 507
ostatní	143 946
celkem	6 751 272

VÝNOSY	
vlastní tržby	897 370
dotace z veřejných rozpočtů	2 593 823
granty nadací	3 364 476
dary od fyzických a právnických osob	119 950
finanční výnosy – úroky, kurzové zisky	10 366
jiné ostatní výnosy	46 065
celkem	7 032 051

hospodářský výsledek – zisk 280 779

Finanční audit pro Ligu lidských práv každoročně zajišťuje společnost Roedel & Partner Brno.